

PSIHOLOGIJA

YU ISSN 0048-5705

UDC 159.9

Vol. 54(4) 347-440

CONTENTS

INTERGROUP CONFLICT RUNS IN THE FAMILY: PARENTAL SOCIAL ATTITUDES AND POLITICAL IDEOLOGY PREDICT THE ETHOS OF CONFLICT IN THEIR OFFSPRING <i>Janko M. Međedović & <u>Boban Petrović</u></i>	347
PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE BANGLA VERSION OF MULTIDIMENSIONAL SCALE OF PERCEIVED SOCIAL SUPPORT <i>Md. Nurul Islam</i>	363
THE PROCESSING OF PROCESS AND RESULT DEVERBAL NOMINALS IN SERBIAN AND ENGLISH <i>Isidora Gatarić, Sanja Srdanović, and Anja Kovač</i>	381
METHODOLOGICAL INSIGHTS FROM A PSYCHOSOCIAL AUTOPSY STUDY OF ADULT SUICIDE <i>Laura Digryte, Nida Zemaitiene, Irina Baniene, Valija Sap, Alicja Juskiene, and Vilma Liaugaudaite</i>	397
THE EFFECT OF OVERWEIGHT STEREOTYPE THREAT ON CHILDREN'S MOTOR LEARNING <i>Maryam Rabeinia, Esmael Saemi, and Rasool Abedanzadeh</i>	411
THE ROLE OF EMOTIONAL COMPETENCIES IN PSYCHOLOGICAL RESPONDING TO COVID-19 PANDEMIC <i>Ana Kozina, Maša Vidmar, Manja Veldin, Tina Pivec, and Igor Peras</i>	423

Međugrupni konflikt izvire u porodici: Roditeljski socijalni stavovi i politička ideologija predviđaju Konfliktni etos kod njihovih potomaka

Janko M. Međedović i Boban Petrović

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, Srbija

Konfliktni etos predstavlja set socijalnih uverenja o nasilnom međugrupnom konfliktu. U ovom istraživanju ispitali smo relacije u Konfliktnom etosu između roditelja i njihovih potomaka zajedno sa socijalnim stavovima i političkom ideologijom kao prediktorima Konfliktnog etosa kod potomaka. Ispitanici su bili članovi porodica srpske nacionalnosti ($N_{total} = 253$; 102 porodice) a ispitivan je Konfliktni etos vezan za sukob Srba i Albanaca na Kosovu. Podaci su pokazali visoku korelaciju u Konfliktnom etosu između roditelja i njihovih potomaka. Takođe, tradicionalna religioznost, materijalistički etnocentrizam, visoka konzervativna i niska liberalna politička ideologija kod roditelja je značajno predviđala Konfliktni etos kod potomaka. Nalazi istraživanja su pokazali da su roditeljski stavovi važan izvor Konfliktnog etosa kod njihove dece. Rezultati su specifikovali da religiozni, samocentrirani i konzervativni roditelji i sami imaju više izražen Konfliktni etos i u većoj meri dele uverenja o konfliktu sa svojom decom. Rezultati imaju konceptualne i praktične implikacije za izgradnju pomirenja i mira.

Ključne reči: Konfliktni etos, porodica, stavovi, politička ideologija, politička socijalizacija

Psihometrijske karakteristike Bangla verzije Multidimenzionalne skale opažene socijalne podrške

Md. Nurul Islam

Department of Psychology, University of Chittagong, Bangladesh

Bangla verzija Multidimenzionalne skale opažene socijalne podrške (eng. Multidimensional Scale of Perceived Social Support; MSPSS–B) je popularna psihološka mera u Bangladešu. Naširoko je korišćena za merenje opažene socijalne podrške Bangladešana. Uprkos njenoj popularnosti, skala nije do sada prošla ozbiljniju validacionu proceduru. Sem procene test-retest pouzdanosti, u literaturi nema drugih podataka o njenim psihometrijskim svojstvima. U ovoj transverzalnoj studiji, cilj nam je bio da ispitamo psihometrijska svojstva skale MSPSS–B na uzorku od 812 odraslih stanovnika Bangladeša. Na prvoj polovini uzorka ($n = 403$) eksplorativnom faktorskom analizom su identifikovana tri faktora koji zajedno objašnjavaju 71.64% ukupne varijanse. Prihvatljive vrednosti indeksa fita ($\chi^2/df = 4.293$, $p = .000$, GFI = .920, CFI = .926, TLI = .904, SRMR = .063, and RMSEA = .078) su dobijene primenom konfirmativne faktorske analize na drugoj polovini uzorka ($n = 409$). Trofaktorska struktura skale MSPSS–B odgovara trofaktorskom rešenju originalne engleske verzije MSPSS. Prihvatljive vrednosti mera pouzdanosti interne konzistencije, test-retest pouzdanosti i pouzdanosti alternativnih formi, konvergentna i diskriminativna validnost i merna invarijantnost skale MSPSS–B su takođe ispitane primenom različitih statističkih analiza. Shodno tome, MSPSS–B sa svoja tri faktora se može smatrati pouzdanom i validnom merom za procenu opažene socijalne podrške u Bangladešu.

Ključne reči: MSPSS, EFA, CFA, EFA, pouzdanost, validnost, Bangladeš

Obrada procesnih i rezultativnih deverbalnih imenica u srpskom i engleskom

Isidora Gatarić¹, Sanja Srdanović² i Anja Kovač²

¹Računarstvo u društvenim naukama, Univerzitet u Beogradu, Srbija

²Department of Linguistics, Goethe University Frankfurt, Germany

Deverbalne imenice, koje označavaju proces i rezultat neke radnje, su dve vrste imenskih reči koje su izvedene od odgovarajućih glagola. Ove dve vrste deverbalnih imenica razlikuju se u pogledu brojnih aspekata. Cilj ovog istraživanja bio je da se ispita postojanje razlika u kognitivnoj obradi deverbalnih imenica koje označavaju proces, odnosno rezultat neke radnje na srpskom i engleskom. Sprovedena su dva eksperimenta sa zadatkom čitanja slobodnim tempom. Prvi eksperiment je sproveden na srpskom jeziku sa deverbalnim imenicama koje označavaju proces, odnosno rezultat (npr. *drhtaj/drhtanje*), koje su dodatno bile umetnute u rečenice. Drugi eksperiment sadržao je ekvivalentne rečenične konstrukcije na engleskom. Podaci su analizirani korišćenjem generalizovanih aditivnih mešovitih modela (eng. Generalized Additive Mixed Models – GAMMs [Wood, 2006, 2011]), pri čemu je mereno i analizirano vreme čitanja na nivou reči (samo deverbalne imenice) i na nivou rečenice (cela rečenica uključujući i deverbalne imenice), na oba jezika. Rezultati generalno ukazuju na to da se rezultativne deverbalne imenice obrađuju brže nego procesne deverbalne imenice. Pretpostavlja se da su ove razlike dobijene kao posledica uticaja sintaksičke kompleksnosti deverbalnih imenica, koja je znatno izraženija kod procesnih deverbalnih imenica u odnosu na rezultativne deverbalne imenice.

Ključne reči: deverbalne imenice, derivaciona morfologija, sintaksa, kognitivna obrada

Metodološki uvidi iz istraživanja koje je uključivalo psihosocijalnu autopsiju samoubistva odraslih

Laura Digryte¹, Nida Zemaitiene¹, Irina Baniene¹, Valija Sap¹,
Alicija Juskiene², and Vilma Liaugaudaite²,

¹ Department of Health Psychology, University of Health Sciences, Lithuania

² Laboratory of Behavioral Medicine, Neuroscience Institute,
University of Health Sciences, Lithuania

Sprovođenje psihosocijalne autopsije nakon samoubistva je dobro poznata metoda u svetu namenjena dubljem razumevanju suicida, ali i dalje se za nju vezuju brojne debate u smislu bolje primene, a u cilju poboljšanja pouzdanosti istraživanja. U ovom radu predstavljamo metodološke uvide do kojih smo došli sprovodeći istraživanje koje je uključivalo psihosocijalnu autopsiju samoubistava odraslih. U istraživanju je učestvovalo 145 osoba čiji je bliski rođak ili prijatelj izvršio samoubistvo. Rezultati ukazuju da je važno sprovesti pilot istraživanje i proveriti istraživački protokol na određenom uzorku. Nalazi ukazuju na važnost sprovođenja intervjuua licem u lice imajući u vidu da se radi o osetljivom iskustvu, ali i mogućnost da se na taj način posmatra i odgovori na suicidalni rizik učesnika. Takođe je važno da tokom realizacije studije na raspolaganju bude pomoć istraživača sa praktičnim iskustvom u prevenciji suicida i pružanju psihološke podrške. Ovaj rad je pokušaj da se podele metodološki uvidi koji mogu biti korisni u budućim istraživanjima suicida, kao i da se olakša njegovo razumevanje.

Ključne reči: suicid, psihosocijalna autopsija, metodološki uvidi

Efekat pretnje stereotipa prekomerne težine na motoričko učenje kod dece

Maryam Rabeinia, Esmaeel Saemi, and Rasool Abedanzadeh

Faculty of Sport Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Cilj ovog istraživanja je bio da se ispita efekat pretnje stereotipa prekomerne težine na motoričko učenje kod dece. Dvadeset četvoro prigodno uzorkovane dece ($M = 9.25 \pm 0.53$ godina) je slučajno podeljeno u dve grupe: grupu pretnje stereotipom (sa naglaskom na individualne karakteristike, tj. prekomernu težinu) i kontrolnu grupu. Zadatak se sastojao u održavanju ravnoteže na stabilometru za vreme proba od po 30 sekundi. Urađena je jedna proba tokom pre-testa, deset za vreme faze usvajanja (veštine, prim. prev.) i pet za vreme testa retencije. Rezultati su pokazali slabije motoričko učenje u grupi koju su činila deca izložena pretnji stereotipa prekomerne težine u odnosu na kontrolnu grupu. Shodno tome, predloženo je da u sličnim situacijama treneri mogu redukovati pretnju ovog stereotipa naglašavajući da individualne karakteristike nisu od značaja (za sticanje veštine kojoj ih obučava, prim. prev.), tj. da prekomerna težina nije od značaja za motoričko izvođenje dece i tako sprečiti negativne posledice ovog stereotipa na učinak i učenje.

Ključne reči: ravnoteža, prekomerna težina, pretnja stereotipa, deca

Uloga emocionalnih kompetencija u psihološkom odgovoru na pandemiju COVID–19

Ana Kozina, Maša Vidmar, Manja Veldin, Tina Pivec, Igor Peras

Institut za pedagoška istraživanja, Ljubljana, Slovenija

Uz stres koji ljudi doživljavaju u vezi pandemije COVID–19, za očekivati je da dođe i do porasta anksioznosti i sniženja nivoa psihološkog blagostanja. Ispitali smo ulogu emocionalnih kompetencija (puna svesnost [eng. mindfulness] i emocionalna samoeфикаsnost) na psihološki odgovor (psihološko blagostanje, opšta anksioznost i anksioznost povezana sa COVID–19) za vreme pandemije COVID–19. Takođe smo ispitali da li praktikovanje pune svesnosti uz pomoć vežbi orijentisanih na unutrašnje psihološke sadržaje (meditacija) i na telo (joga) podržavaju emocionalne kompetencije. Uzorak se sastojao od 364 učesnika (83.5% žena, $M = 37.21$ godina, $SD = 12.92$). Rezultati su pokazali da su emocionalne kompetencije dobar izvor podrške psihološkom odgovoru na COVID–19, pri čemu emocionalna samoeфикаsnost i prihvatanje bez osuđivanja imaju najvažniju ulogu. Takođe, pokazalo se da praktikovanje pune svesnosti pojačava nekoliko aspekata emocionalnih kompetencija (tj. posmatranje, opisivanje i emocionalnu samoeфикаsnost). Kada je u pitanju skala Posmatranje, dobijen je nejasan nalaz, a ova skala se pokazala problematičnom i u drugim istraživanjima. Diskutovane su mogućnosti primene ovih nalaza u psihološkim intervencijama.

Ključne reči: COVID–19, emocionalna kompetencija, psihološko blagostanje, anksioznost, vežbe usmerene na unutrašnje psihološke sadržaje, telesne vežbe.